Mid Term Examination (2025-26) Total no of pages -8

Class VIII

Sanskrit

Set – B

NAME -…………………………… ROLL NO - …………………………

CLASS& SEC - ………………….. INVIGILATOR SIGNATURE …………………

समय:- 2 घण्टे पूर्णांक:-60

General Instructions:-

(i) Please check this question paper consists of 8 pages.
(ii)This question paper consists of 12 questions.
(iii)All answers to be written in the space provided

प्र-1 गद्यान्शम् पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत - 10

संगनकस्य आंगलभाषायां नाम 'कम्पयूटर' इति विद्यते। संगणकम् तु विज्ञानस्य अत्यधिकं विकसितं बुद्धिमत् च यन्त्रम् अस्ति। संगणकम् अर्थात् समयक् गणना- करणशीलं यन्त्रम्। संगणकस्य गणना शक्ति: समरणशक्ति: च असाधारणी अस्ति। अद्य अस्य एतादृशः प्रभाव: यत् जीवनस्य प्रत्येकक्षेत्रे अस्य व्यवहार: क्रियते। दिनानुदिनम् अस्य उपयोग: वर्धते एव। एतस्य महत्वं दृष्ट्वा प्रतिभाति यत् भविष्ये इदं जगत् संगणकमयं भविष्यति।

1. एकपदेन उत्तरत-
   i. संगनकस्य कस्य भाषायां नाम 'कम्पयूटर' इति विद्यते।? ………………………
   ii. संगणकम् तु कस्य विकसितं यन्त्रम् अस्ति। ? ………………………

2. पूर्णवाक्येन उत्तरत-
   i. संगणकं विज्ञानस्य कीदृशं यन्त्रम् अस्ति ?

   ……………………………………………………………………………………………………

ii. संगणकं व्यवहार: कुत्र क्रियते ?

....

3. निर्देशानुसारम् उत्तरत-

i. ‘प्रतिदिनम्’ इति पदस्य पर्यायवाचिपदम् अत्र किम् ?

(1) संगणकम् (ख) उपयोग: (ग) दिनानुदिनम्

ii. ‘क्षयम्’ इति पदस्य विलोमपदम् किम् ?

(1) वर्धते (ख) विद्यते (ग) यन्त्रम्

iii. ‘बुद्धिमत्’ इति विशेषणपदस्य विशेष्यपदं किम् ?

(1) विकसितं (ख) यन्त्रम् (ग) संगणकम्

iv. ‘आंगलभाषायां पदे का विभक्ति: अस्ति ?

(1) षष्ठी (ख) सप्तमी (ग) द्वितीया

प्र-2 चित्र दृष्ट्वा मञ्जूषायां पदानि आदाय पञ्चवाक्यानि संस्कृत-भाषायां लिखत – 5

कक्षाया:, अध्यापक:. छात्रा:, श्यामपट्ट:, भित्तौ, पाठयति, ध्यानेन, पठन्ति, पुस्तकं, टंकितं, चित्रफलकं, विशाल:, पश्यन्ति।

....

....

....

....

....

....

प्र-3 मित्रं प्रति लिखितं निम्नलिखितं पत्रं मञ्जूषायां प्रदत्तै: पदै: पूरत- 5

(1)..

तिथि: ....

प्रिय (2) .... भास्कर!

सस्नेहं (3)...............................।

(4)................................. अहं मित्रै: सह शैक्षिकभ्रमणाय 'दार्जीलिंग' इति पर्वतीयस्थलं गतवान्।। (5)......................स्थानस्य सौंदर्यम् अद्‌भुतम् (6).................. अस्ति। विशालै: (7).......................... सुसज्जिता इयं देवभूमि: एव अस्ति। एवं प्रतीयते यत् (8).......................... अन्यस्मिन् एव संसारे वसाम:। इमं सुरम्यं प्रदेश दृष्ट्वा इदम् असत्यम् एव प्रतीयते यत् पर्वता: केवलं दूरत: एव रम्या:। (9)................तु सदैव रम्या: एव भवन्ति। अहं त्वया सह अपि एकवारं तत्र पुन: गन्तुम् इच्छामि। आशासे आवां शीघ्रं गमिष्याव:। अधुना विरमामि। मम नमस्कार: कथनीय:।

भवत: मित्रम्

...(10)................

वृक्षै:, मित्र, नमस्ते, अरूणाचलत: अस्य, एव, वयं, गतसप्ताहे , पर्वता: ,शैलजा

प्र- 4 संधिम् अथवा संधि विच्छेदम् कृत्वा लिखत - 4

(क) मम <u>देवालय:</u> गृहस्य निकटे एव अस्ति । ....

(ख) <u>तत्रैव</u> तिष्ठ त्वम् । ....

(ग) <u>महा + ईश</u>: एव प्रथम देवता । ....

(घ) तदा <u>राजा+ ऋषि:</u> विश्वामित्र: आगच्छत् । ....

प्र- 5 उचितशब्दरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत - 3

1. ____________ माता कुत्र वसति?

(क) लता (ख) लताया: (ग) लताम्

2. आम्रम् एव ___________ राजा अस्ति ।

(क) फलेन (ख) फलानाम् (ग) फलम्

3. तत्र .... धावति ।

(क) बालक: (ख) बालकम् (ग) बालका:

प्र-6 उचित धातुरूपै: रिक्त स्थानानि पूरयत:- 3

(1) बालक: कक्षायां पाठम् ....।

(क)पठति (ख)पठत: (ग) पठन्ति

(2) वयम् अपि गृहम् ....?

(क) चलाम: (ख) चलिष्यसि   (ग) चलतः

(3) त्वं रोटिकां .... ।

(क) अखादत्   (ख) खादसि   (ग) खादाम:

प्र- 7 गद्यांशम् पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत -   5

प्राचीन-भारतीयज्ञान-परम्परायां 'वेदः साक्षात् ब्रह्ममुखनिःसृता पवित्रतमा दैवी वाक्' इति मन्यते। वेदस्य चत्वारः संहिताः सन्ति-ऋग्वेदः, यजुर्वेदः, सामवेदः, अथर्ववेदः चेति । इमे वेदाः अद्य विश्वस्य प्राचीनतम-साहित्य-रूपेण विद्वद्भिः मन्यन्ते। भवन्तः सर्वे स्नात्वा, शुद्धवस्त्राणि परिधाय, पादत्राणं बहिः स्थापयित्वा, अस्यां प्रार्थनासभायां समुपस्थिताः सन्ति । अतः आगच्छन्तु, प्रणामाञ्जलिं कृत्वा, नेत्रे मीलयित्वा, एकाग्रचित्तेन, समवेतस्वरेण च वेदमन्त्राणाम् उच्चारणं कुर्मः ।

(क) एकपदेन उत्तरत -

(i) क: दैवी वाक् मन्यंते ?   ....

(ii) कति वेदा: सन्ति?   ....

(ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत -

(i) वेदानाम् नामानि लिखत ।

....

(ग) निर्देशानुसारम् उत्तरत -

(i) 'स्नानम् कृत्वा' पदस्य पर्यायपदम् चित्वा लिखत ।   ....

(ii) 'अनुपस्थिताः' पदस्य विपरीतपदम् चित्वा लिखत । ....

प्र- 8 पद्यं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत - 5

अष्टौ गुणाः पुरुषं दीपयन्ति प्रज्ञा च कौल्यं च दमः श्रुतं च ।

पराक्रमश्चाबहुभाषिता च दानं यथाशक्ति कृतज्ञता च ॥

(क) एकपदेन उत्तरत -

(i) कति गुणाः पुरुषं दीपयन्ति ? ....

(ii) गुणाः कम् दीपयन्ति? ....

(ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत -

(i) गुणानाम् नामानि लिखत ।

....

(ग) निर्देशानुसारम् उत्तरत -

(i) 'शौर्यम्' पदस्य पर्यायपदम् चित्वा लिखत । ....

(ii) 'कृतघ्नता' पदस्य विपरीतपदम् चित्वा लिखत । ....

प्र- 9 रेखांकित- पदान् अधिकृत्य प्रश्ननिर्मा कुरुत - 5

(क) असौ महान् <u>समाजसेवकः</u> आसीत् ।

....

(ख) सर्वेऽपि <u>उच्चस्वरेण</u> अक्रन्दन् ।

....

(ग) केचन कपोताः वनमध्ये <u>तण्डुलकणान्</u> अवलोक्य लोभाकृष्टाः अभवन् ।

....

(घ) अयम् <u>अस्य</u> दोषो न ।

....

(ङ) मित्राणि <u>उत्तराखण्डम्</u> अगच्छन्।

....

प्र-10 पर्यायपदानां मेलनम् कृत्वा लिखत- 6

(क) संगच्छध्वम् - सेवन्ते ....

(ख) संवदध्वम् - चित्तम् ....

(ग) मनः - मिलित्वा चलत ....

(घ) उपासते - सङ्कल्पः ....

(ङ) आकूतिः - समस्तानि ....

(च) विश्वानि - एकस्वरेण वदत ....

प्र-11 अधः प्रदत्तमञ्जूषातः पदानि चित्वा रिक्त स्थानानि पूरयत– 6

फलोद्गमैः, गुणं, कृतज्ञता, सिध्यति , श्रुतम्, शीलेन

(क) गुणी .... वेत्ति न वेत्ति निर्गुणः ।

(ख) भवन्ति नम्राः तरवः .... ।

(ग) पुरुषः परीक्ष्यते कुलेन, ..., गुणेन, कर्मणा ।

(घ) गुणाः पुरुषं दीपयन्ति - प्रज्ञा, कौल्यं, दमः, ... ।

(ङ) दानं यथाशक्ति .... च ।

(च) एवं पुरुषकारेण विना दैवं न .... ।

प्र-12 समुचितं विकल्पं चिनुत — 3

(क) "गायन्ति देवाः किल गीतकानि " – इत्यस्य श्लोकस्य मुख्यविष यः कः ?

(i) वसन्तस्य सौन्दर्यम् (ii) भारतभूमेः गौरवम्

(iii) कर्मणां फलम् (iv) दानस्य प्रभावः

(ख) "गुणी गुणं वेत्ति" – इत्यत्र कः गुणं न जानाति ?

(i) गुणी (ii) निर्गु णः

(iii) पिकः (iv) बली

(ग) "पिको वसन्तस्य गुणं न वायसः" – इत्यस्य तात्पर्यं किम् ?

(i) पिकः मधुरं गायति न वायसः (ii) सुजन एव गुणं जानाति

(iii) वायसः अपि सरसं गानं करोति (iv) वसन्तः निर्गुणः अस्ति